

Побивање на правни дејствија во стечајна постапка

Судија

М-р Антоанета Димовска

ПОИМ И ЦЕЛ

- побивање е правно дејствие со кое се напаѓаат дејствијата преземени од должникот пред поведување на стечајната постапка
- побивањето е правна последица на стечајната постапка која има за цел да се заштитат интересите на доверителите од несовесното и штетно располагање со имотот од страна на должникот пред отворање на стечајната постапка
- целта на побивањето е да се елиминираат штетните последици на тие дејствија спрема доверителите и создавање на што подобри услови за нивно намирување

општи претпоставки за побивање

- отворена стечајна постапка
- правното дејствие да е преземено пред отворањето на стечајната постапка
- со тоа дејствие да се нарушува изедначеното намирување на доверителите
- правно дејствие со кое одредени доверители се ставаат во пополовна положба (1723С)

утврдување на опшите претпоставки

- 1. утврдување на факти за моментот на отворање на стечајната постапка (чл.136 од ЗС-истакнување на огласот за отворање на стечајна постапка)**
- 2. дали дејствието кое е објект на побивањето преземено спрема противникот или во негова корист е подобно за побивање (договори, фактички дејствија, пропуштања)**
 - дали тоа дејствие претставува причина за нанесување на штета или повластвување на одреден доверител
 - точно да се утврди и кругот на лицата чии дејствија можат да се побиваат

- товарот на докажување на фактите за оштетување на доверителите или повластвување на доверителите се на страната на тужителот (стечајниот доверител или стечајниот управник)

посебни претпоставки

- во зависност од дејствијата кои се преземени посебните претпоставки се од:
- субјективна и објективна природа
- противникот на побивањето
- времето во кое дејствујето е преземено

објективни претпоставки

објективни претпоставки се исполнети доколку во периодот пред поведување на стечајната постапка (предлог за отворање на стечајна постапка) должникот преземал такво дејствие или пропуштил да преземе дејствие кое условило пореметување на рамномерното намирување на доверителите (намалување на вредноста на имотот на должникот)

- лицето во корист на кое правното дејствие било преземено се стекнал со повластени услови за наплата на своите побарувања од стечајниот должник

субјективни претпоставки

- субјективните претпоставки се исполнети во случај лицето спрема кое должникот го преземал такво дејствие знаело или морало да знае за инсолвентноста на должникот

противник на побивањето

- лице кое учествувало во дејството кое е предмет на побивање и на посреден или непосреден начин врз основа на тоа дејствие стекнало корист
- противник на побивање неможе да биде само стечајниот должник поради тоа што со побивањето не се поништува правното дејствие, туку се укинува нејзиното правно дејство спрема стечајната маса
- тужбата секогаш се поднесува спрема лицето кое го презело побиваното дејствие и стечајниот должник ако тужбата не ја поднел стечајниот должник
- противник на побивањето може да биде и универзален правен следбеник на противникот на побивањето и други правни следбеници доколку се исполнети законски услови (187)

времето во кое дејствието е преземено

- посебен услов е дејствието да било преземено во определено време пред отворањето на стечајната постапка
- правила за пресметување на рокот:
- определување на моментот на поднесување на предлогот за отворање на стечајна постапка
-

- се анализираат сите преземни правни дејствија од денот на поднесување на предлогот според денот на настапувањето на правните последици
- може да се побиваат сите правни дејства без оглед како се склучени:
 - еднострани изјави на вольја
 - еднострани правни акти
 - договори
 - симулирани правни дела

побивање на процесно правно дејствие

- правни дејства чија содржина е некое процесно право (неосновано признаено тужбено барање врз основа на која е донесена пресуда на штета на должникот)
- кај побивањето на процесно правно дејствие потребно е да се докаже дека стечајниот должник изгубил некое свое право или треба да изврши одредени обврски , што не би се случило според нормалниот тек на изведување на доказите

Стечајниот управник како субјект на побивање

- **овластување за поднесување на тужба за побивање на правните дејства:**
- **стечајниот управник во име на стечајниот должник**
- **стечајните доверителите**
- **не е потребна дозвола од стечајниот судија стечајната постапка**
- **доколку е поднесена тужба од доверител пред отворање на стечајна постапка, постапката продолжува според правилата за побивање во стечајна постапка**
- **потребно е да прибави одобрение од одборот (собранието) на доверители за преземање на правно дејство 102/2тЗ.што не е предмет на испитување од страна на судот во парница**

содржина на тужбено барање

- **содржината на тужбеното барање зависи од тоа дали со побиваното дејствие доверителот нешто стекнал :**
 - да се утврди дека побиваното дејствие е без влијание спрема стечајната маса
 - да се задолжи тужениот тоа што го стекнал да го врати или доколку вракањето не е можно или паричната противредност на користа која непосредно ја стекнал

- доколку со дејствието во полза на доверителот е засновано некое стварно право на делот на имотот на должникот во јавна книга тогаш тужбеното барање треба да гласи дека заснованото ставрно право е без дејство према имотот на должникот и да се наложи тоа да се запише во јавната книга, со што ќе се воспостави состојбата пред презимањето на дејствието

правни последици на побивањето

- правните последици од побивањето зависат од фактот дали доверителот спрема кого правното дејствие е преземено нешто стекнал врз основа на тоа дејствие од стечајната маса или не
 - во случај кога овој доверител нешто стекнал тогаш со побивањето:
 1. правното дејство ја губи правната сила спрема стечајната маса
 2. доверителот е должен да ја врати во стечајната маса целата имотна корист која ја стекнал врз основа на побиеното дејствие

- во случај ако доверителот спрема кого побивањето на дејствието е преземено не се стекнал во тој случај правното дејствие ја губи правната сила спрема стечајната маса
- правното дејството на побивањето и во двата случаја е ист а тоа е да се одземе правната сила на побиваното дејствие спрема стечајната маса
- одземањето на правната сила е релативна бидејки преземеното дејствие само по себе апсолутно не го губи правното дејство . Таа ќе остане во сила во односот помеѓу доверителот и трето лице. Правното дејствие не се поништува ниту се утврдува неговата ништовност.

намерно оштетување

- треба да бидат исполнети кумулативно следните претпоставки:
- дејствието да било преземено десет години пред поднесување на предлогот за отворање на стечајна постапка
- да постоела намера кај должникот за оштетување на своите доверители
- другата страна во времето на преземањето на правното дејствие да знаела за намерите на должникот
- намерата се претпоставува ако другата страна знаела дека на должникот му се заканува инсолвентност и дека со таа работа се оштетуваат доверителите

намера за оштетување

- постои во случај ако должникот сакал да ги оштети своите доверители или ако знаел дека тоа може да настапи и со тоа се согласил
- за утврдувањето на намерата на должникот е меродавно:
- неговото сфаќање за економската состојба во која се наоѓал во моментот на преземањето на побиваното дејствие;
- согледување на должникот за состојбата во која се наоѓал;
- постоење на инсолвентност;
- проценка на целта поради што е преземено правното дејствие од аспект на должникот:
- од кои мотиви дејствието е преземено;
- постоење на свест кај должникот за оштетување на доверителите